

EDITORIAL

Batuan ang anti-komunista nga paglagas

Direkta nga kasugpon sa pagpasar sang ginatawag nga Anti-Terrorism Law (ATL) ang subong nga ginahimo nga kampanya sang anti-komunista nga paglagas nga nagabiktima sa progresibo kag demokratikong organisasyon kag kahublagan kag nagapamahug sa mga aktibista, mga artista, mamalidha kag lakip mga lokal nga upisyal sang gubyerno. Ginawaswas sang mga mataas nga upisyal ang ila bag-o nga dugang nga pasistang gahum sa handum nga tapnaon ang mga demokratiko nga kinamatarung kag lupigon ang mga pwersa nga nagabato sa nagahari nga rehimen.

Ang anti-komunista nga pagpanglagas mahigko nga taktika sang rehimen nga kapit-tuko sa poder. Hayagan nga ginadalagang ang mga ligal nga demokratikong pwersa sa rebolusyonaryo nga armadong kahublagan.

Sa idalom sang pasista nga terorista nga rehimen Duterte, nagbaskog ang buot sang mga pasista nga heneral nga magluad sang hilo kag kabutigan batuk sa mga ligal kag demokratikong pwersa kag batuk sa rebolusyonaryo nga kahublagan. Uyat ang ATL, gusto nila nga itumod

ang bug-os nga kapintas sang terorista nga estado para dalayon nga dugmukon ang ligal nga demokratikong kahublagan nga daan na nga nagaserbi nga balwarte sang militante nga pagbato sang pumuluyong Pilipino.

Iligalisasyon sang mga progresibo nga organisasyon ang pinakatuayo sang mga tikang nga ini sang National Task Force to End Local Communist Armed Conflict (NTF-ELCAC) kag AFP. Luyag nga liwatan sang mga ini ang ginhimo sang layi

"Batuan...", sundan sa pahina 2

Masupog nga yunit militar, gin-ambus sang BHB-Surigao

MADINALAG-ON NGA gin-ambusan sang Bagong Hukbong Bayan-Surigao del Sur (BHB-SDS) ang mga pwersa sang 3rd Special Forces Battalion sa Km 14, Barangay Diatagon, Lianga, Surigao del Sur sang Oktubre 31. Tatlo ka suldado ang napilasan. Nakagaw ang mga Pulang hangaway sang tatlo ka M16, mga *ammunition vest* kag bala, suno sa report ni Ka Sandara Sidlakan, tagapamaba sang BHB-SDS.

Sang Oktubre 28, gindakop sang isa pa ka yunit sang BHB-SDS sanday PFC Raymond T. Tajonera sang 26th IB kag ang isa ka *asset* sang militar nga nakilala lang bilang Quiñonez sa banwa sang San Miguel. Suno sa panugod nga report, tim lider sang isa ka yunit sang CAFGU Active Auxiliary (CAA) si Tajone-

"Masupog...", sundan sa pahina 3

"Batuan...", halin sa pahina 1

militar ni Marcos sang 1972 nga ideklarar nga iligal ang tanan nga porma sang organisasyong masa. Ginagamit subong sang NTF-ELCAC ang ATL para pagwaon nga lehitimo kag ligal ang anti-demokratiko nga mga tikang nga ini.

Pero sa baylo nga pormal nga magpasaka sang kaso para idalahig sa "terorismo" ang mga organisasyon nga ini, pareho sa ginasaad sang ATL, ginapaagi sang NTF-ELCAC sa pangpubliko nga pagdalahig agud ipiton ang mga ligal kag demokratikong pwersa. Luwas sa hambal sang isa ka wala sang kredibilidad nga "saksi", wala sang mapakita nga ebidensya ang NTF-ELCAC sa akusasyon batuk sa mga ligal nga organisasyong pungsodnon-demokratiko nga "prente" sang PKP kag "rekruter" sang BHB.

Ginpalapad sang AFP kag sang NTF-ELCAC ang sakup sang kontra-insurhensya agud targeton sang pagpamigos lakip ang mga pwersa nga indi armado. Ang ginpaigting nga anti-komunista nga paglagas kabahin sang kampanya sang kala-

kasan batuk sa mga pwersa nga progresibo kag ligal, lakip ang sunud-sunod nga pagpatay batuk sa mga lider masa kag aktibista. Sa nagtaliwan nga bulan lang sang Oktubre, indi magnubo sa walo ka aktibista ang gin-aresto.

Para hatagan-rason ang kontra-insurhensya kag gamiton ang "anti-terorismo" batuk sa rebolusyonaryong kahublagaan, ginakutaw sang AFP kag NTF-ELCAC ang daku nga pagkatuhay sang komunismo kag terorismo, sa tuyo nga tabunan ang pagkamatarung sang rebolusyonaryong paghimakas kag pag-arms, labi na sa atubang sang tiraniya. Ang terorismo, o ang paggamit sang kalakasan batuk sa mga sibilyan o indi kabahin sang armado nga inaway, baliskad sa internasyunal nga layi sang gera. Ini isa ka krimen nga hugot nga ginakundenar sang Partido.

Sa pagdalahig sa Partido sa "terorismo", pilit nga ginatabunan sang NTF-ELCAC ang istatus nga nagapakig-away ang Partido kag BHB kag ang hugot nga pagsunod sang mga rebolusyonaryo nga armadong pwersa sa mga talaksan sa tawha-

non nga kinamatarung kag pagsulundan sa gera kag makatawo nga layi. Ginagamit ang pagbansag nga "terorista" batuk sa Partido agud hatagan-rason ang pagtapos sang sugilanon pangkalinungan kag ang paglunsar sang patarasak, mahigko, magasto kag puno sang korapsyon nga gera.

Sa baylo nga mahadlok kag malupig sa anti-komunista nga pagpanglagas, labi nga nagadamo ang mga sektor nga nagapanindugan kag nagabato sa NTF-ELCAC kag sa pasismo sang rehimeng Duterte. Samtang labing ginapasingki ang anti-komunista nga paglagas sa mga demokratiko kag progresibo nga pwersa kag ang paglupig sa mga demokratiko nga kinamatarung, labi nga ginadabukan ang kaakig sang pumuluyo. Nagakapukaw pati ang nagkalainlain nga mga personahe kag upisyal nga magtindog kag maghambal batuk sa pagpang-ipit sang AFP kag NTF-ELCAC sa mga pungsodnon-demokratikong pwersa.

Dapat todo-todo nga batuan kag paslawon sang mga demokratikong pwersa ang NTF-ELCAC kag ang anti-komunista nga pagpanglagas sini. Dapat nila nga ubos-kusog nga iduso ang ila istatus nga ligal kag ang garantisado nga mga burges-demokratiko nga kinamatarung sa idalom sang 1987 nga konstitusyon. Nagakadapat nga ipakita sa karsada ang protesta kag pagpamatuk sa wala-untat nga pagpanalakay sang pasisintang rehimen.

Husto nga pakamalauton kag sikwayon ang "red-tagging" sang AFP kag iinsister nga "ang aktibismo indi terorismo". Dapat man ipahibalo sa tanan nga indi terorismo ang pag-arms, ang pagsunod sa dalan nanday Bonifacio kag Sakay, ang pagsulong sang rebolusyonaryo nga pagbag-o kag paglunsar sang gera para sa pungsodnon nga kahilwayan. Nga ang armadong paghimakas isa ka indi madingut nga kinamatarung sang mga ginaulipon kag ginapigos nga ginakilala nga husto kag matarung halin pa sang una nga panahon. Nga sa idalom sang sistema nga monopolisado sang pila ang po-

Tuig LI No. 21 | Nobyembre 7, 2020

Ang Ang Bayan ginabantala sa lenggwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray kag Ingles. Nagabaton ang Ang Bayan sang mga kontribusyon sa porma sang mga artikulo kag balita. Ginabuyok man ang mga bumalasa nga magpaabot sang mga saway kag rekomendasyon sa ikauswag sang aton pahayagan.

[instagram.com/prwcnewsroom](https://www.instagram.com/prwcnewsroom)

[@prwc_info](https://twitter.com/prwc_info)

cppinformationbureau@gmail.com

Kaundan

Editorial: Batuan ang anti-komunista nga paglagas	1
Masupog nga yunit militar, gin-ambus sg BHB	1
Mga abuso sa idalom sg FMO sa Surigao	3
8 biktima sg <i>red-tagging</i> , gin-aresto	4
Mga kaso batuk sa mga aktibista, ginbasura	4
Korte, ginbasura ang petisyon sg SMI	4
Ang pasista nga <i>troll</i> nga si Parlade	5
Superbagyo Rolly, nagbunal	6
Mga kampanya sg PKM	6
Paltik nga paghilway sa Marawi	7
Panibag-o nga lebel sg pagpigos sa mga Moro	7
Sa malip-ot nga pulong	8
Rebolusyonaryo nga pag-atubang sa MHP	9
Trump, nagahana nga malutos sa eleksyon	10
Partido nga anti-US, nagdaog sa Bolivia	10

Ang Ang Bayan ginabantala duha ka beses kada bulan sang Komite Sentral sang Partido Komunista ng Pilipinas

"Batuan...", *halin sa pahina 2*

der, wala sang iban nga mas epektibong pamaagi para sa mga nag-aantus kag wala sang gahum kundi ang mag-uyat sang armas para magdependa kag ipakigbato ang ila interes kag kaayuhan. Nga ang inaway banwa nga ginasulong sang BHB para sa pungsodnon nga kahilwayan kag katarungan pangkatilingban matarung sa atubang sang pagtraidor sa kahilwayan kag pagpamigos sang nagahari nga mga reaksyunaryong sahi.

Sa pagpang-ipit sa mga demokratikong pwersa kag pagkitid sang ispasyo para sa demokratiko nga pagpahayag, labi nga nagingkad ang pagkamatarung sang armadong paghimakas bilang pamaagi sa pagpangapin sang pumuluyo batuk sa terorista nga pagpamigos sang teroristang rehimen. Samtang nagadamo ang kaso sang ekstrahudisyal nga pagpamatay, mga di matarung nga pag-aresto kag pagkulong, kag labi nga nagasingki ang pag-atake sang pasistang rehimen sa mga kinamatarung kag pagdingut sang ispasyo para hilway nga mag-organisa kag magpahayag, si Duterte man mismo ang nagatulod sa madamo sa dalan sang armadong paghimakas.

Dapat hingalitan sang BHB ang paborable nga kahimtangan pangkatilingban kag pangpulitika para magpabaskog kag magpalapad sang kubay. Dapat pabaskugon ang pagrekrut sang mga bag-o nga Pulang hangaway halin sa kubay sang mga mamumugon, mga intelektwal, empleyado kag iban pa nga mga sektor sa kasyudaran, samtang sige-sige ang pagrekrut sa masa sa kaumahan. Dapat padayon nga padamuon sang BHB ang mga taktikal nga opensiba kag sige-sige nga palaparon kag paigtingon ang pagpakig-away gerilya sa bilog nga pungsod.

Dapat labi nga paigtingon ang mga taktikal nga opensiba bilang sabat sa ginapangayo nga hustisya sang masang biktima sang mga pasista nga teroristang yunit sang AFP. Kinahanglan man paigtingon ang mga taktikal nga opensiba agud hitaron ang pwersa sang AFP agud indi makakonsentrar sa pagpigog sa mga progresibong pwersa sa kasyudaran. Ang mga balita sang kadagalagan sang BHB nagahatag-inspirasyon kag kabaskog sang buot sa pagbato sang mga demokratikong pwersa agud batuan kag tapuson ang pasista nga tiraniya ni Duterte. AB

"Masupog...", *halin sa pahina 1*

ra kag nagaserbi sila nga gwardya sa minahan nga ginapanag-iyahan sang bandido nga si Jasmine Acevedo. Katungdanan sang tim nga ini nga siguruhon ang parte sang kumander sang 26th IB sa produkto sang mina.

Camarines Sur. Ginreport sang BHB-West Camarines Sur ang ambus sang mga Pulang hangaway sa nagaatake nga mga tropa sang 9th IB sang Oktubre 22 sa Barangay Tible, banwa sang Lupi, Camarines Sur. Nakakumpiska ang BHB sang duha ka armas kag 15 bakpak nga nagaunod sang nagkalainlain nga gamit militar.

Capiz. Ginpalukpan sang eksplosibo sang BHB-Central Panay sang Oktubre 22 mga alas-4 sang hapon ang mga elemento sang 12th IB sa Barangay Nayawan, Tapaz, Capiz. Isa ka suldado ang napatay kag apat ang pilason. Nagasabwag ang amo nga yunit sang kahadlok sa mga banwa sang Capiz kag Iloilo sa tabon sang Retooled Community Support Program.

Negros Occidental. Naglunsar ang BHB-Negros sang duha ka sunod-sunod nga taktikal nga opensiba batuk sa nagaoperasyon nga tropa sang 62nd IB sa Barangay Sandayao, Guihulngan City sang Nobyembre 4. Una nga gin-ambus ang mga suldado sa Sityo Inangaw mga alas-3 sang hapon masunod ang sa Sityo Matal-e mga alas-7 sang gab-i. Duha ka suldado ang napatay kag madamo ang pilason.

Bilang balos, ginpatay sang mga suldado ang mangunguma nga si Reo Jacaba, residente sa katambi nga barangay sang Macagahay sa Moises Padilla nga ila ginpagwa nga katapo sang BHB. AB

Malala nga paglapas, kakapid sang FMO sa Surigao del Sur

Kakapid sang *focused military operation* (FMO) sang mga yunit militar sa kidalom sang 4th ID ang nagkalainlain nga pagpang-atake sa mga Lumad kag mangunguma sa Surigao del Sur. Naghuramentado ang mga elemento sini, labina pagkatapos mabunalan sang mga Pulang hangaway ang ila nga kubay.

Sang Oktubre 3, tatlo ka mangunguma ang ginpatay sang mga pwersa sang 36th IB kag ginpagwa nga mga myembro sang Bagong Hukbong Bayan (BHB) sa Tandag City. Tadtad sang bala ang mga lawas nanday Maco Cagaran Maitom, 50, Freddie Miyarez Zamora, 42 kag Paulino Perez Maitom Jr., 23, tanan mga residente sang Barangay Pangi sa nasambit nga syudad.

Balos-panalakay ini sang 36th

IB pagkatapos maengkwentro ang isa ka yunit sang BHB sa mabukid nga bahin sang syudad. Nagapanguma sadto malayo sa lugar sang engkwentro ang tatlo nga biktima sang matalupangdan kag patyon sila sang mga suldado.

Sa San Agustin, gin-istraping sang mga elemento sang 3rd Special Forces Battalion ang mga balay sa Sityo Magkahunaw, Buhisan sang Oktubre 28. Duha ka bata ang ga-

mayan lang maigo sang bala.

Sang Oktubre 27, lima ka oras nga ginbomba sang 4th ID ang mabukid nga lugar sa banwa sang Marihatag malapit sa mga komunidad sa Sityo Magkahunaw, Barangay Buhisan, San Agustin; Km 16 kag Han-ayan sa Diatagon. Naggamit sang mga helikopter kag *drone* ang mga suldado. Bangud sini, nagbakwit ang mga residente halin sa amo nga mga komunidad. Nawasak sa pamomba ang mga kahoy kag iban pa nga dunang manggad lakip sa ginakuhaan sang pagkaon kag pangabuhian sang mga Lumad. Ikalima nga insidente na ini sang pagpamomba sa prubinsya halin Mayo. AB

8 biktima sang *red-tagging*, gin-aresto

Walo ka aktibista nga katapo sang mga organisasyon nga malisyoso nga ginaangut sang National Task Force to End Local Communist Armed Conflict sa armado nga rebolusyonyong hublag ang magkasunod nga gin-aresto sang mga elemento sang estado sang ulihi nga semana sang Oktubre.

Gin-aresto sang mga operatiba sang Special Action Force kag 503rd IBde ang lider kababainhan nga si Beatrice Belen sa iya balay sa Barangay Uma, Lubuagan, Kalinga, alas-4 sang kaagahon sang Oktubre 25. Si Belen tumandok nga Igorot nga katapu sang Advisory Council sang lokal nga tsapter sang Innabuyog sa Kalinga. Ang Innabuyog katapu nga organisasyon sang Gabriela.

Ginhalughog sang mga operatiba ang balay ni Belen kag gintamnan sang mga pusil kag bomba para hatagan-rason ang pagpang-aresto. Nakadetine siya subong sa Tabuk City Jail. Suno sa Cordillera Human Rights Alliance, una nga ginkulong si Belen sa isa ka selda upod sang mga lalaki nga detenido. Gin-akusahan siya nga kabahin sang mga Pulang hangaway nga nagtigayon kuno sang reyd sa detatsment sang CAFGU sa pareho nga barangay

sang 2018.

Sang adlaw man nga ina, lima ka mangunguma nga myembro sang Pawis, katapu nga organisasyon sang Masipag nga nagapasakup sa kampanya nga bungkalan sang Kilusang Magbubukid ng Pilipinas (KMP), ang gin-aresto sang mga pulis sa Barangay San Juan, Binalbagan, Negros Occidental. Lakip sila sa 56 nga myembro sang Pawis nga ginpaaresto ni Bacolod RTC Branch 54 Judge Eduardo Sayson bangud ginatalauma nila ang bahin sang 1,000-ektarya nga duta nga ginangkon sang agalon nga mayduta nga pamilya Yusay. Apat sa may mandamyento madugay na nga natapatay. Suno sa Pawis, tuyo lang sang tikang nga ini nga tapnaon ang ila kampanya para sa dalayon nga pagpanagtag sang duta.

Duha ka adlaw antes sini, mga alas-4 sang kaagahon, gin-aresto

man sang militar kag pulis ang mangunguma nga si Danilo Tabuno sa iya balay sa Barangay Sula, San Jose, Tarlac. Si Tabuno katapu sang Alyansa ng Magbubukid sa Gitnang Luzon, tsapter sang KMP sa rehiyon. Ginhalughog ang iya balay kag gintamnan sang mga ebidensya nga pusil, bala kag peke nga mga sulat sang pagpangilkil. Temporaryo nga nahilway si Tabuno pagkatapos siya nga magpyansa sang P100,000.

Sa Bulacan, ginreport sang Oktubre 29 nga gindala sa duha ka kampo militar ang estudyante nga aktibista nga si Irix Romero sang iya mga paryente nga may angut sa militar. Pilit siya nga gin-upod sa Camp Aguinaldo sa Quezon City para interogahon. Pagkatapos sini gindala naman siya sa kampo militar sa Clark, Pampanga. Maathag nga katuyuan sini nga kugmaton siya kag kapareho niya nga mga aktibista nga estudyante. Si Romero katapu sang Student Christian Movement of the Philippines sa Bulacan State University. AB

Mga kaso batuk sa mga aktibista, ginbasura

GINBASURA SANG OKTUBRE 15 sang Department of Justice (DOJ) ang kaso nga *kidnapping* batuk kanday Kabataan Partylist Rep. Sarah Elago, Bayan Muna *chairperson* Neri Colmenares, Jose Maria Sison kag siyam pa nga lider sang Anakbayan. Ginpasaka sang mga pulis kag ni Relissa Lucena, sa sulsol sang National Task Force to End Local Communist Armed Conflict, ang kaso nga nakaangut sa pagrekrut kuno sang mga pamatan-on para mangin myembro sang Bagong Hukbong Bayan. Suno sa DOJ, wala sang bastante nga ebidensya nga magapamatuod nga na-kidnap ang 19-tuig nga anak ni Lucena nga si Alicia kag siya ginrekrut sa armado nga hublag.

Sa Iloilo City, ginbasura man sang Oktubre 19 ang tatlo sa apat nga kasong kriminal nga ginpasaka sang pulisya batuk sa 42 aktibista sang Mayo bangud sa kakulangan sang ebidensya. Ginkasuhan sila sang *illegal assembly* kag duha pa nga kaso angut sa paglapas sa *lockdown* bangud nagrali sila sang Mayo 1. Nanawagan sila sadto sang hustisya para sa ginpatay nga lider masa nga si Jory Porquia.

Korte, ginbasura ang petisyon sang SMI

GINBASURA SANG LOKAL nga korte sa South Cotabato sang Oktubre 12 ang petisyon sang Sagittarius Mines, Incorporated (SMI) nga indi ipatuman ang layi nga nagadumili sa *open-pit mining* sa prubinsya. Ginpasaka sang kumpanya ang petisyon kaangut sa plano nga buksan liwat ang Tampakan Gold-Copper Project (TGCP).

Antes sini, nagpagwa sang Septyembre 19 si Gen. Allen Capuyan, tsirman sang National Commission on Indigenous Peoples (NCIP), sang sertipikasyon nga nagapahanugot sa nasambit nga operasyon. Sa pihak sang desisyon sang korte, naghiwat gihapon sang seremonya sang Oktubre 28 ang NCIP sa Barangay Danlag sa Tampakan agud inagurahan ang kaugalingon nga sertipikasyon. Ginkundenar sang nagkalainlain nga organisasyon sang pungsodnon nga minorya ang desisyon nga ini sang NCIP. Gintawag nila nga "bugaw" ang ahensya bangud sa pagbaligya sini sang mga dutang ansestral sa mga kapitalista.

Ang pasista nga *troll* nga si Parlade

Antes nangin bantog nga *red-tagger* ni Angel Locsin, nakilala si Antonio Parlade bilang kontra-kalinungan nga tagapamaba sang Philippine Army nga ginsipa sa pwesto sang 2011. Ginkontra niya sadto ang upisyal nga deklarasyon sang gubyerno sang manawagan siya nga isuspinder ang untat-lupok sang gubyerno sa Moro Islamic Liberation Front (MILF). Ginpakamalaut man niya ang ginmandu sang korte nga paghilway sa mga aktibista sa ikaayong lawas nga kilala nga Morong 43.

Pagkatapos sipaon sa pwesto, ginbutang siya sa isa ka “suportang yunit” sa hedkwarters sang Armed Forces of the Philippines (AFP). Ginpadala siya sa US agud magtuon sa mga eskwelahan pangmilitar sa isa ka panahon. Sang Marso 2018, nagserbi siya nga kumander sang 203rd IBde sa isla sang Mindoro. Antes matapos ang tuig, gindestino siya bilang deputy *chief-of staff for operations* o J3.

Nangin deputy *chief* siya sang Civil-Military Operations o J7 sang 2019. Bilang isa sa labing panatiko nga pasista, gin-upod siya sa grupo nga naglibot sa Europe para samaran ang mga organisasyon pareho sang Rural Missionaries of the Philippines kag Ibon Foundation kag malisyoso nga iangot ang mga ini sa Bagong Hukbong Bayan. Mabaskog nga ginsikway sang mga European ang ila mga kabutigan.

Wala untat si Parlade sa pagbinutig kaangot sa mga pagpatay kuno sang Partido Komunista sang Pilipinas kag Bagong Hukbong Bayan sa kaugalingon sini nga mga myembro agud takpan ang pagpamatay sang estado sa mga prominente nga aktibista pareho nanday Randy Malayao kag Randall Echanis. Wala siya hawid-hawid sa pagsiling nga dapat lang ginapatay ang mga nagapangapin sa tawhanon nga kinamatarung pareho ni Zara Alvarez bangud siling niya “mga NPA naman ang mga ini.”

Bilang *troll*, nagapalapnag si Parlade sang pagpanamad, pagpanghikay kag wala sang basehan nga mga akusasyon nga ginaliwat-liwat sa *social media* kag ginahimuan sang mga peke nga pahayag, bidyo kag deklarasyon. Ginapalalpakan kag ginapalapnag ang iya anti-ko-

munista nga pahayag sang mga upisyal kag suportado nga *account* sang militar kag pulis, amo man sa milyon nga bayaran nga *troll* sang estado.

Kabaylo sang ginpakita niya nga kasupog bilang *troll*, nangin “yabi nga upisyal” siya sang National Task Force to End Local Communist Armed Conflict kag sang ulihi nangin tagapamaba sini.

Sang Enero 17, ginbayluhan niya si Gilbert Gapay bilang kumander sang AFP Southern Luzon Command (Solcom) nga may hurisdiksyon sa Bicol kag Southern Tagalog. Nangin hepe sang Philippine Army si Gapay sang Disyembre 2019, kag sang ulihi nangin AFP *chief of staff* sang Agosto 3. Nagsipsip si Parlade sa pinakapasista nga upisyal militar sa kagustuhan nga sundan ang agi ni Gapay.

Indi pareho sang iban nga *troll* ni Duterte, ara sa kontrol ni Parlade ang duha ka dibisyon nga impantri, mga pwersa nga nabal kag pangkahanginan nga wala sang hawid nga nagapatuman sang terorismo sang estado. Sa idalom sang iya nga kumand, lampas sa *red-tagging* ang ginahimo sang mga yunit militar sa mga aktibista, tagasakdag sang tawhanon nga kinamatarung, mamahayag, mangunguma kag bisan mga myembro sang hudikatura. Wala sang pili ang ila nga mga krimen kag paglapas sa tawhanon nga kinamatarung sang pumuluyo, katuwang ang pulisya.

Indi magnubo sa 190 sa Bicol kag 1,357 sa Calabarzon ang nalista sang *Ang Bayan* nga biktima sang paglapas sa tawhanon nga kinamatarung halin Enero tubtob Oktubre 31. Kadam-an sa mga ini kahimuan sang mga yunit sang Solcom. Ginalalapan ini sang mga ekstrahudisyal

nga pagpamatay (25 biktima), indi matarung nga pagpang-aresto kag detensyon (147), pagpamilit (16), pagpangguba sang mga kagamitan (5), blokeyo sa pagkaon kag ekonomya (1200), ilegal nga panghalughog kag pagpangumpiska (41), piskal nga pagpang-atake (13), pagpamahog, pagpang-ipit kag pagpamahog (91), kag iban pa. Mayorya sa mga biktima amo ang mga mangunguma kag mamumugon nga ginakusar nga myembro sang BHB.

Lakip sa mga kaso ang indi matarung nga pag-aresto sa apat nga progresibo nga lider pangrehiyon sa Bicol.

Sang Oktubre 20, gintuyo nga patyon sang nakamotorsiklo nga kriminal ang huwes nga si Jeaneth Gaminde San Joaquin sang Camarines Sur, upod ang iya nga istap. Ginhilway ni San Joaquin ang aktibista nga si Jenelyn Caballero, pila ka adlaw pagkatapos niya mag-isyu sang mandamyento de aresto, bangud mahina ang kaso sang militar. Sa ginhimo niya nga ini, ginkontra niya si Parlade nga daan na nga akig sa mga huwes nga nagahatag sang ligwa sa mga demokratiko nga kinamatarung sang mga aktibista.

Sang Abril, ginpresentar sang mga yunit sang Solcom kag mga pulis ang 16 nga mga “surenderi sang BHB” nga sa pagkamatuod mga mamumugon sa planta sang Coca-Cola sa Laguna.

Sa Quezon, gintuyo nga patyon sang mga ahente sang militar ang pangkabilugan nga sekretaryo sang Karapatan sa prubinsya nga si Ge-

“Ang pasistang...,” sundan sa pahina 6

Superbagyo Rolly, nagbunal sa Southern Luzon

NAGBILIN SANG GRABE nga halit sa Southern Luzon ang Superbagyo Rolly (Goni) pagkatapos ini nga mag-igo sa Bicol kag Southern Tagalog sang Nobyembre 1. Ginkabig ang bagyo Rolly nga pinakamabaskog nga bagyo nga nag-igo subong nga tuig. Pinakagrabe ang halit sa Bicol.

Nagresulta ang bagyo sang pagtiphag sang duta, pagbaha kag pagkasamad sang propyedad. Lini-bo ka ektarya sang mga pananom kag pangisdaan ang nasamad. Pila ka pulo ka libo nga kabalayan man ang nagguba, lakip ang masobra 100 balay sa Guinobatan, Albay nga natabunan sang lahar kag lutak dulot sang wala untat nga pagkwari sa kunsaran sang Mt. Mayon. Sa Virac, Catanduanes, nagguba man ang may 10,000 balay sa mga baybayon. Lakip ang mga negosyo kag pangabuhian sa mga syudad kag sentrong banwa malala nga naapektuhan. Ginakabalak-an nga mas madamo pa sangsa ginreport nga

28 ang napatay.

Pinakamalala sa mga ginbunal amo ang mga mangunguma kag mangingisda nga daan na nga nagaantus sa nagalala nga pangabuhian kag pagpabaya sang nagahari nga guberno. Wala pa makabawi ang mga manugniyog sa Southern Luzon halin sa nagligad nga mga bagyo. Samtang, dugang nga pasakit ang bagyo sa mga lugar nga nag-agi na sang mga pagpang-ipit sa pangabuhian dulot sang okupasyon militar.

Gilayon nga ginpahulag sang Partido Komunista sang Pilipinas ang tanan nga rebolusyonaryo nga pwersa sa Southern Luzon para sa malaparan nga mobilisasyon agud

buligan ang mga biktima sang sunud-sunod nga daku nga baha. Ginmanduan man ang Bagong Hukbong Bayan nga makigkoordinar sa mga rebolusyonaryo nga organisasyong masa agud liwat tukuron ang mga balay kag istruktura sa komunidad.

Sa tunga sang tanan nga ini, bisan landong wala si Rodrigo Duterte para pamunuan ang pagsabat sa kalamidad. Pati ang iya kabinete nagpulong kon sa diin nakapanghalit na sang daku ang bagyo.

Sa Bacoor, Cavite, masobra 400 pamilya ang nadulaan sang puluy-an sa kasagsagan sang bagyo dulot sang pagkasunog sang ila mga komunidad. Suno sa Pamalakaya, hungod nga sunugon ang kabalayan sa mga barangay sang Alima kag Sineguelasan para hatagan-dalan ang reklamasyon sa Manila Bay. AB

"Ang pasistang..." halin sa pahina 5

nelyn Dichoso sang Hunyo 1.

Sa Laguna, duha ka mangunguma ang ginpatay sang mga pwersa sang Solcom sang Enero. Sa Masbate kag Albay, ginpatay sang mga suldado sang Solcom ang apat nga upisyal sang barangay kag isa ka negosyante sang bugas sang Septyembre.

Nakalista ang Ang Bayan sang 331 operasyon nga kontra-insurhensya nga ginahimo sang mga yunit sa mando ni Parlade umpisa Enero tubtob Oktubre. Sakop sang mga operasyon nga ini ang 163 barangay sang 46 banwa sa Bicol; kag 128 barangay sang 31 banwa sa Southern Tagalog.

Lakip diri ang patarasak nga pagpangluthang sang 49th IB malapit sa isa ka eskwelahan sa Barangay Oma-oma, Ligao City, Albay sang Septyembre 25. Nagresulta ini sa pagbakwit sang mga manunudlo nga sadto nagahanda para sa abre-klase.

Ginlapas ni Parlade bisan ang kaugalingon nga untat-lupok nga gindeklarar ni Rodrigo Duterte halin Marso 19 tubtob Abril 30. Pinakadamo ang mga operasyon nga kombal kag sikolohikal sa Southern Tagalog (138) kag Bicol (94) sa amo nga panahon. Lakip diri ang sunod-sunod nga pagpanalakay sang mga pwersa sang Solcom sa mga yunit sang BHB sa Barangay Puray, Rodriguez, Rizal, kag sa Mulanay kag Gumaca, Quezon halin Marso 28 tubtob Abril 1. AB

Mga tsapter sang PKM, kolektibo nga gin-atubang ang pandemya

PAGSANDIG SA KOLEKTIBO nga kusog ang ginpakita sang mga katapu sang Pambansang Katipunan ng mga Magbubukid (PKM) agud pangibabawan ang krisis kag gutom nga dulot sang pandemya nga Covid-19.

Sa Northern Samar, 30-40 sako sang palay ang ginatantya nga gin-ani sang mga myembro sang PKM sa kolektibo nga pagtanom sadtong Septyembre. Nakaprodukto man ang mga mangunguma sang kamote kag utan pareho sang kalabasa, ampalaya kag okra.

Katuwang ang Bagong Hukbong Bayan, ginlimpyuhan kag gintamnan sang mga mangunguma ang kumpiskado nga duta sang isa ka agalon nga mayduta sa ila lugar. Sa katambi nga klaster, liwat nga gintukod ang tindahan sang kooperatiba sang isa ka tsapter.

Nauna na nga ginpakita sang mga mangunguma sang PKM sa Eastern Visayas ang ila paghiliusa sang Mayo sang halitan sila sang bagyo nga Ambo. Trenta'y sais ka balay ang ululupod nga gintukod kag ginkay-o sang mga tsapter sang PKM sa rehiyon.

Sa panahon nga ini, pila ka grupo sang binuligay sang PKM sa Bicol ang naglunsar sang kolektibo nga pagtanom sang pagkaon para sa konsumo sang mga pamilya kag kaiping nga baryo.

Naghiwat man sang kumperensya ang PKM kag Rebolusyonaryong Organisasyong Ayta sa Zambales Mountain Range sadto man nga Septyembre. Gin hugpong sang kumperensya ang masang minorya kag mangunguma agud paslawon ang proyekto nga National Greening Program sang Department of Environment and Natural Resources kag para padayunon ang pagtalauma sang ila duta.

Paltik ang paghilway sa Marawi

Wala sang rason para saulugon ang ikatatlo nga tuig sang ginsiling paghilway sa Marawi. Ini ang pahayag sang mga Moro sa ginahimo nga pagdumdom sang rehimeneng Duterte sa okasyon sang Oktubre 17. Nagaantus gihapon ang mga napabakwit nga Moro nga tubtob subong wala pa nakabalik sa syudad.

“Indi namon mabatyagan nga hilway na kami bangud tubtob subong wala pa gihapon kami ginatugutan makabalik sa amon mga balay kag komunidad,” suno kay Drieza Lininding, tsirman sang Moro Consensus Group. Suno sa labing ulihi nga report sang United Nations High Commissioner for Refugees, ginatantya nga 126,775 residente pa gihapon ang nagapabilin sa mga sentro sang ebakwasyon kag nagakinahanglan sang proteksyon kag suporta sa tunga sang pandemya.

Nagapanguna nga problema nga ginaatubang sang mga bakwit ang kawad-on sang suplay nga tubig nga basehan nga kinahanglanon sang katinlo. Wala man sang mga klinika kag makuhaan sang libre o barato nga bulong sa mga sentro nga ini. Halos tanan sa ila wala sang trabaho kag nagasalig lamang sa limitado nga ayuda halin sa mga institusyon nga bulig sa kaluoy. Linibo nga Maranao gihapon ang nagaestar subong sa ila mga himata sa kaingod nga prubinsya kag bisan sa nagkalainlain nga bahin sang pungsod.

Daku nga palamangkutanon para sa mga residente kon sa diin nagkadto ang halos ₱70 bilyon nga gintalana sang rehimen para sa rekonstruksyon sang Marawi kag masobra ₱40 milyon nga pautang kag ayuda nga nabaton sini halin sa nagkalainlain nga mga pungsod halin 2017. Labi nga nabuyagyag ang pagpabaya sang rehimen kag pagpahigad sini sa panawagan sang mga bakwit nga makabalik sa ila mga komunidad sa report nga ginpagwa sang Bangsamoro Transition Authority sang Agosto 26. Nasaysay diri nga wala gihapon nagahulag ang plano nga relokasyon sang rehimen. Wala man gihapon gi-

napatindog ang mga balay sang residente kag wala man gihapon sila sang nabaton nga anuman nga kumpensasyon para sa naguba nila nga mga propyedad. Nagapabilin nga utod ang linya sang kuryente kag patubig sa 24 barangay sang syudad nga ginsalakay kag wala pili nga ginbomba sang militar. Wala pa napatindog ang mga eskwelahan sa lugar, kag wala man sang kumprehensibo nga programa sa pangabuhian para sa mga bakwit.

Gin-una sang rehimen ang paglatag sang sistema sang karsada sa syudad imbes nga sabton ang mga problema nga nasambit. Lakip sa mga ginapabugal sini ang pagtukod sa ginabansagan nga Marawi Transcentral Road, isa ka proyekto sa idalom sang engrande nga programa nga Build, Build, Build ni Duterte. Ginapondohan ini gamit ang

₱970-milyon nga gin-utang halin sa Japan International Cooperation Agency. Maluwas sini, ginaratsada man sang rehimen ang pagpatukod sang ₱400-milyon nga bag-o nga kampo militar sa Barangay Kapantaran nga daan ginatindugan sang bulwagan pangsyudad sang Marawi. Ang pagbuhos sang pondo para sa mga proyekto nga ini labing daku nga insulto sa mga Maranao nga padayon nga ginadingutan sang ila kinamatarung sa pag-estar kag disente nga pangabuhi.

“Ang Marawi ginabug-os sang mga residente, indi sang mga building,” paghatag-tum-ok ni Lininding. Siling niya, mabalewala lang ang tanan nga ginahimo sang rehimen kon indi nila paghatagan pagtamod ang gilayon nga panawagan sang mga Maranao nga makabalik sa ila mga komunidad. AB

Panibag-o nga lebel sang pagpamigos sa mga Moro

NAGAATUBANG SANG PANIBAG-O nga lebel sang pungsodnon nga pagpamigos ang pumuluyo nga Moro sa idalom sang bag-o nga pasar nga Anti-Terrorism Act sang rehimen Duterte. Isa ka adlaw pa lang matapos nga ipagwa sang Department of Justice ang *implementing rules and regulations* sang nasambit nga layi, gin-akusahan sang hepe sang Armed Forces of the Philippines (AFP) nga si Gen. Gilbert Gapay ang mga madrasa (eskwelahan nga Islamiko) nga ginagamit para magrekrut sang mga terorista.

Daan na nga ginapangulbaan sang mga aktibista nga Moro ang epekto sang ATA sa ila mga komunidad. Sang Agosto 7, ginpasaka nila, upod ang iban pa nga pungsodnon nga minorya, ang ika-16 petisyon batuk sa ATA. Suno kay Amirah Lidasan sang Moro-Christian People’s Alliance, pat-ud nga pagagamiton ini batuk sa mga Moro nga daan na nga ginabilang sang reaksyunaryo nga estado nga mga terorista. Gintumod niya ang kaso sang mga Moro nga ginpasibangdan sang dekada 2000 nga naghimo kuno sang mga pagpamomba kag iban pa nga “terorista” nga gawi bangud lang pareho ang tunog o kaangid ang ila mga ngalan sa kilala nga mga myembro sang Abu Sayyaf. Wala pa ginabista ang ila mga kaso kag madamo sa ila halos duha ka dekada na nga nakakulong.

₱11 bilyon+

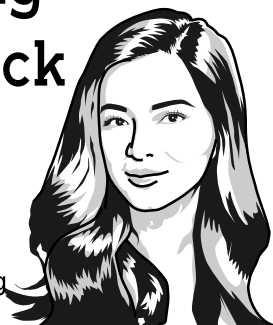
inisyal nga tantya sang **halit** sang **superbagyo Rolly** nga nag-igo sa **Bicol** sang Nobyembre 1.

₱3 bilyon

sini sa sektor sa **agrikultura**.

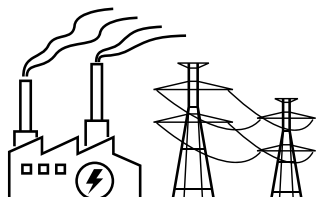
#NotoRedTagging
#YesToRedLipStick

Kampanya sa social media nga ginsuguran sang artista nga si **Angel Locsin** pagkatapos **i-red-tag** siya sang **militar**. Gin-red-tag man ang artista nga si **Liza Soberano** kag **beauty queen** nga si **Catriona Gray**.

Ginpahanugutan na ang

100% dumuluong nga pagpanag-iya

sa mga **planta nga geothermal** gamit ang **Renewable Energy Act of 2008** kag **Public Services Act**.

₱300 M

halit nga gindulot sang mga fall armyworm

(*Spodoptera frugiperda*) sa mga maisan sa 13 rehiyon. Apektado sini ang **1.8 milyon nga mangunguma** sang mais.

2.5%

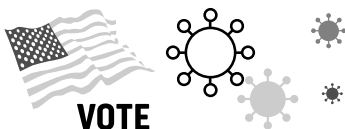
gintaas sang tantos sang implasyon

(kadasig sang pagtaas sang mga presyo sang mga balaklon). Pinakamadasig ang pagtaas sang presyo sang pagkaon, pangunahon sang **karne (4.7%)** kag **isda (3.7%)**.

99,000

numero sang ginlista nga nalatnan sang **Covid-19** sa **US**

sa adlaw sang eleksyon sa pagkapresidente sang pungsod. Pinakamataas ini nga kada adlaw nga isip sang mga nalatnan sa bilog nga kalibutan sa panahon sang pandemya.

VOTE

79.8%

na lang sang kinahanglanon nga bugas ang **sarang iprodyus** sang mga **Pilipino nga mangunguma**,

halin sa abereyds nga **91%** sa **nagtaliwan nga 30 tuig**. Epekto ini sang **Rice Importation Liberalization Law** nga nagapatay sa lokal nga sektor sang palay.

₱4.4 BILYON

pa lang ang ginpagwa sa

₱14.0 BILYON

pondo nga ginhatag kay **Duterte** para gilayon nga makabulig sa **apektado sang pandemya**.

Rebolusyonaryo nga pag-atubang sa problema sa pamensaron

Sang Oktubre, ginreport sang National Center for Mental Health ang 119% nga pagtaas sang numero sang mga tawag sa “national suicide hotline” sang ahensya. Ang “hotline” numero nga pwede tawgan kag pangayuan sang bulig sang mga indibidwal nga nagapamensar nga maghikog. Ang pagdamo sang nagatawag diri patimaan sang sobra nga pagpangasubo dulot sang mga pag-istrikto, pagkadula sang trabaho kag kita kag malawigan nga pagkulong sa balay.

Ginpatingkad sini ang halambalanon sang nagadamo nga kaso sang may diperensya sa pamensaron o ang ginatawag *mental health problem* (MHP) bunga sang pagsadsad sang krisis sa ekonomya kag pangabuhian bangud sa palpak nga sabat sang gubyerno sa pandemya.

Sa kubay sang rebolusyonaryo nga kahublagan, madamo ang mga indibidwal nga nagaentra sa nagkalainlain nga organisasyong masa ang nagaagi sang MHP. Sa sulod sang rebolusyonaryo nga organisasyon, madamo sa ila ang nabuligan sa paguyat kag pangibabawan ang ila MHP. Isa diri si Sam, isa ka anay aktibista nga estudyante nga ginpili nga bugos panahon nga mag-alagad sa kaumhan bilang organisador sang mangunguma.

Hayskul pa lang, maobserbahan na siya nga may problema sa pamensaron. Nagtuhaw ini sa mga kahigayunan nga ginasakit niya ang iya kaugalingon, paagi sa paglaslas sang iya braso. Sa tantya niya, ginbunga ini sang pagbulagay sang iya mga ginikanan nga sobra niya nga ginbatyag. Natumod sang duktor nga may *bipolar disorder* siya, isa ka kundi syon nga nagahabyog sa sobra nga kalipay kag sobra nga pagkahagmak o depresyon sang sa kolehiyo na siya. Ini pagkatapos napilitan siya nga mag-untat kag magtrabaho agud makatipon sang inuggasto sa iya kurso. Diri siya una nga nagtuyo nga magpakamatay.

Suno kay Sam, mas naintindihan niya ang iya gin-agnan sang mabago ang iya pilosopiya kag panan-awan sa kalibutan. Daku ang nabulig sa iya sa pagtuon sang Marxista-Leninista

nga pamaagi sang pagpamensar kag makamasa nga panindugan.

“Antes ako naorganisa, wala man sang Marxismo nga nagaathag sa mga bagay-bagay sa akon. Wala ako sang ubay kon paano analisahon ang mga problema, ang pangunahon kag sekundarya, internal kag eksternal, gani nga pamatyagan ko, isa lang ako nga pasibo nga pyesa sang kontradiksyon nga wala sang iban nga nahibal-an kundi nga kaluoyan ang kaugalingon kag kangil-aran ang kalibutan.”

Sa proseso sang iya pagkamuklat, nabaid ni Sam ang ikasarang nga kilalahon ang nagkalainlain nga kontradiksyon kag lakip ang bahin sa pagresolbar sang mga ini. Ginhanas niya ang kaugalingon sa pagkaobhetibo sa mga banggianay, halin sa simple nga indi paghangpanay sa tu-

nga sang mga kaupod sa kolektibo, tubtob sa mga antagonistiko nga banggianay sang sahi sa tunga sang mga mangunguma kag agalon nga mayduta sa paglunsar sang kahublagang masa. Nakabulig sang daku ang iya pagtuon sa mga kontradiksyon sa kaugalingon.

“Malahalon nga mahangpan kon ano ang mga *trigger* kag epekto sini sa disposisyon kag hulag sang isa nga may amo nga balatian,” suno pa kay Sam. Ang *trigger* amo ang anumang eksternal nga bagay nga mahimo magdulot sang negatibo nga emosyon, balatyagon o pagkabalaka. Ang pagkilala sang mga *trigger* sang isa ka indibidwal ang una nga tikang sa pagdumala sini kag yabi sa pagplastar sang pamaagi kon paano ini atubangon.

Kis-a man nga napamangkot kay Sam kon naka-*trigger* bala sa iya ang mga mapiot nga kahimtangan sang mga pareho niya nga nakain-

“Rebolusyonaryo...,” sundan sa pahina 10

Pagpabaya sang reaksyunaryo nga estado sa may problema sa pamensaron

INDI LANG PILA ang may problema sa pamensaron sa Pilipinas. Suno sa isa ka sarbey sang reaksyunaryo nga estado sang 2010, isa sa kada lima ka Pilipino nakaagi sini. Ginpresentar diri nga pangatlo sa pinakakomun nga balatian ang problema sa pamensaron.

Sa isa pa ka sarbey nga ginhimo sang 2016, *schizophrenia* ang nagapanguna nga balatian sa pamensaron sang mga Pilipino. Nagalab-ot sa 42% sang mga may MHP ang na-*diagnose* sini, mayorya mga lalaki. Sa pinakabasehan, wala ginatuhay sang may *schizophrenia* kon ano ang matuod kag ano ang indi.

Sa atubang sini, kulang gid ang resorsa sang estado para amligan ang mga may diperensya sa pamensaron. May ara lang 700 lisensyado nga *psychiatrist* kag 1,000 *psychiatric nurse* sa bilog nga pungsod. Mayorya sang mga pasilidad para sa pagtatap sang may mga balatian ara sa Metro Manila kag kadam-an sang mga rehiyon wala sang bastante kundi man wala gid. Ara sa 5% lang sang gamay nga badyet para sa ikaayong lawas ang nakatalana para sa *mental health*. Ang mga may ikasarang magpalantaw sa duktor nabudlayan magbakal sang sobra kamahal nga mga bulong.

Trump, nagahana nga malutos sa eleksyon nga US

PAGKATAPOS ANG APAT ka adlaw nga isipay, wala pa gihapon sang nadeklarar nga nagdaog sa ika-46 nga eleksyon sa pagkapresidente sa US sang Nobyembre 3. Nagakaulihi si Donald Trump, subong nga pangulo kag kandidato sang Republican Party, kay Joseph Biden sang Democratic Party. May 214 boto nga elektoral si Trump kumparar sa 264 ni Biden. Kinahanglan malab-ot ni Biden ang 270 boto para madeklarar siya nga nagdaog.

Kaagahon sang Nobyembre 4, wala sang basehan nga gindeklarar ni Trump ang iya nga pagdaog. Ginapamilit niya nga gindaya siya o ginadaya siya sa pila sa mga estado nga ginakabig nga balwarte sang iya nga partido. Nagapanawagan siya nga untaton ang pag-isip sa pila ka lugar samtang siya nakaabanse, samtang ginapamilit nga ipadayon ang pag-isipay sa lugar nga siya nagalagas. Nagpamahog siya nga magpasa sang mga kaso.

Ang nagahana nga pagkapyerde ni Trump repleksyon sang disgusto sang madamo nga sektor sa US sa iya palpak nga sabat sa pagtapna sa pandemya nga Covid-19, kag sa iya nga mga kabutigan, kag maki-kapitalista, rasista kag kontra-kababainhan nga mga polisiya kag pahayag.

Ang eleksyon sa US ginhiwat sa tunga sang malala nga kahimtangan sang pandemya (pinakamadamo nga kaso sa bilog nga kalibutan), malaparan nga mga protesta batuk sa brutalidad sang pulis kag kalakasan kag pagpamigos batuk sa mga Itom, kag malaparan nga disempleyo kag krisis sa ekonomya kag pangabuhian. Ang mga isyu nga ini ang sigurado nga pagaatubangon sang magapungko nga presidente sa Enero 2021.

Partido nga anti-US, nagdaog sa Bolivia

NAGDAOG SA ELEKSYON nga ginhiwat sang Oktubre 18 sa Bolivia si Luis Arce, kapartido kag anay ministro sa ekonomya sang anay presidente sang pungsod nga si Evo Morales. Ginlutos niya si Carlos Mesa, ang kandidato nga suportado sang US. Nangin malinong ang eleksyon, baliskad sa pamahog sang US nga mangin magamo ini.

Napwersa nga magbiya sa pwesto si Morales sang nagligad nga tuig sa tunga sang mga magamo nga demonstrasyon sang mga grupo nga ginsulsulan sang US. Ginpalapnag sadto sang US nga nangdaya siya sa eleksyon, isa ka bagay nga ginpanginwala sang mga independyente nga imbestigador. Nakita sang mga suporter ni Morales ang pagdaug ni Arce bilang paglutos sa mga padihut sang US kag mga papet sini sa pungsod nga kontrolon ang Bolivia. Siling nila, pagpangapin man ini sa maki-pumuluyo nga mga polisiya ni Morales nga nagbunga sa halos 14 tuig nga istabilidad sa pungsod.

"Rebolusyonaryong..., " halin sa pahina 9
tegrar sa kaumhan."

"Syempre," siling niya, "pero ginakabig ko ini nga wala sang kinalain sa pagpasimpalad sa kabuhi sa garuk nga sistema. Ang kinalain lang diri, nahibal-an ko nga may nalab-ot ang mga sakripisyo, nagaani kita sang mga kadalag-an, kag ang paglaum indi lang sa hambal nga pakonswelo para sa mga *depressed* kundi aktwal nga bagay nga may makita sa adlaw-adlaw nga pag-upod sa masa."

Ang masami nga kakapid sang *trigger* nga dapat pangibabawan amo ang suhetibo nga pagpamensar. Mga pamatyagan nga wala sang bastante nga basehan kag indi patud kon matuod," siling ni Sam. "Sa akon nga inagihan, kon pabay-an ang suhetibismo, magadaku ini kag magatinambak kag sa ulihi masalhin sa hulag nga makasamad sa kaugalingon kag sa mga tawo nga ara sa palibot ko."

"Malahalon sa pag-asikaso sang amo nga diperensya, suno kay Sam, ang kolektibo nga pagpangabuhi kag

pagsaway kag pagsaway sa kaugalingon (PPS). Paagi sa regular nga mga talakayan sa personal nga kahimtangan sang mga kaupod, pareho sang lapnagon nga ginasapraktika nga "3 tsek-ap", nabuligan ang isa nga may diperensya sa pamensaron nga makita ang obhetibo nga kahimtangan, kag mabanggi sini ang mga suhetibo nga pagpamensar. Kabaliskaran sang proseso nga ini ang ordinaryo nga pagpangabuhi sa syudad sa indibidwalistiko kag wala sang pagpasilabot, kon sa diin ang manggaranon lang ang may akses sa gilayon nga atensyon medikal kag *therapy*.

"Pero wala pulos ang mga PPS o konsultasyon kon liberal ka," bawi ni Sam. "Pinakayabi nga hanason ang kaugalingon nga mangin tampad, ano man kadaku ang imo kahadlok nga sayup ang imo ginapamensar o kon ano ang mangin reaksyon sa mga kaupod. Ang malahalon amo ang proseso sang pagpahayag, bangud paagi sini, ginabuligan mo man ang mga kaupod sa palibot mo nga mahangpan ang imo kahimtangan kag mga *trigger* mo."

Importante man nga sige-sige nga tun-an sang mga rebolusyonaryo ang pagmaneyds sa problema. May ara nga manwal nga ginbalhag ang Kagawaran sa Kalusugan sang Partido Komunista sang Pilipinas nga nagapakilala sang nagkalainlain nga klase sang problema sa pamensaron, nagatumod sang mga ginhalian sini kag nagaplastar sang nagkalainlain nga paagi para buligan ang mga kaupod kag imaneyds ang diperensya. Sa sulod sang Bagong Hukbong Bayan, upod sa paghanas sang mga medik ang pag-asikaso sa MHP, pareho sa kubay sang mga hangaway kag sa masa.

Malahalon man ang pagtib-ong sang pagkontra sa stigma batuk diri, ang mga katuwang sini nga anti-siyentipiko nga pamensaron kag ang nagakasanto nga pagtatap sa mga may problema.

"Daw landong ang MHP, diin ka makadto ara man siya. Ang pag-asikaso sini wala sang kinatuhay sa pagtinguha nga pagremolde pirme, kag adlaw-adlaw nga ginabanggi naton ang aton kaugalingon." **AB**